

En färdplan för ett resurseffektivt Europa

Miljödepartementet

2011-11-11

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 571

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Färdplan för ett resurseffektivt Europa

Tidigare faktapromemoria i ärendet: 2010/11:FPM73

Ett resurseffektivt Europa - flaggskeppsinitiativ under Europa 2020- strategin

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 21 september 2011 meddelandet "Färdplan för ett resurseffektivt Europa". Färdplanen aviserades av kommissionen i meddelandet "Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin" från den 26 januari 2011 (KOM(2011)21). Flaggskeppsinitiativet är ett av de sju flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin som antogs av Europeiska rådet i juni 2010.

Regeringen välkomnar meddelandet. Färdplanen beskriver vilka medel som kan användas för att skapa tillväxt, men på ett hållbart sätt. Att ställa om ekonomin till en mer resurseffektiv inriktning medför ökad konkurrenskraft och nya möjligheter för tillväxt och sysselsättning till följd av kostnadsbesparingar genom ökad effektivitet samt kommersialisering av innovationer och bättre resursförvaltning under produktens hela livscykel. Detta förutsätter en politik som tar hänsyn till det inbördes beroendet mellan ekonomi, välfärd och naturkapital och som strävar efter att undanröja hinder för ökad resurseffektivitet, samtidigt som den ger en rättvis, flexibel, förutsebar och enhetlig grund för företag att bedriva sin verksamhet.

1.1 Ärendets bakgrund

För att genomföra intentionerna i Europa 2020-strategin har kommissionen tagit fram sju s.k. flaggskeppsinitiativ som syftar till att bygga en smart och hållbar tillväxt i Europa för alla. Meddelandet "Färdplanen för ett resurseffektivt Europa" ingår i flaggskeppet "Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin".

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet bygger bl.a. på EU:s strategi för hållbar utveckling från 2006 (10917/06) och 2005 års tematiska strategi för hållbar användning av naturresurser (KOM(2005)0670), och konkretiserar förslagen i "Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ under Europa 2020-strategin".

EU har världens högsta nettoimport av resurser per person och unionens öppna ekonomi är starkt beroende av importerade råvaror och energi. Säker tillgång till resurser har blivit en allt mer strategisk ekonomisk fråga. Färdplanen för ett resurseffektivt Europa syftar till att integrera resurseffektivitet inom olika politikområden, för att främja en hållbar återhämtning från den ekonomiska krisen och uppnå en konkurrensutsatt, resurseffektiv och koldioxidsnål ekonomi inom EU. Färdplanen tar upp det ömsesidiga beroendet mellan ekonomi, välfärd och naturkapital, och betonar de ekonomiska och miljömässiga fördelar som resurseffektivitet kan ge genom att ta itu med marknadsmisslyckanden och brister i överensstämmelse i den förda politiken. I färdplanen anges en vision för de strukturella och tekniska förändringar som behövs för att sätta Europa på en hållbar väg till ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft fram till 2050, med milstolpar som ska nås till 2020. Den lägger också fram omedelbara åtgärder - för kommissionen och medlemsstaterna - att starta processen.

Omvandlingen till en resurseffektiv ekonomi hanteras ur tre olika perspektiv:

- *De horisontella förutsättningarna*; att hållbar konsumtion och produktion främjas genom bl.a. innovation och rätt prissättning, särskilt genom att i högre utsträckning beskatta föroreningar och nyttjande av resurser i stället för arbete samt utfasning av miljöfarliga subventioner;

- Att värna viktiga naturresurser och visa på deras ekonomiska värde. Värdering och redovisning av naturkapital och ekosystemtjänster är en viktig del av detta avsnitt, liksom att förlusten av biologisk mångfald i EU och försämringen av ekosystemtjänster ska stoppas samt att konsekvenserna av torka och översvämningar ska minimeras. EU:s interimistiska

luftkvalitetsnormer ska ha uppfyllts och EU:s politik ska ta hänsyn till de direkta och indirekta effekterna för markanvändningen i EU och globalt.

- De *miljöpåverkande sektorerna livsmedel, bostäder och transporter*. Målsättningarna handlar om att incitamenten för en sundare och mer hållbar livsmedelsproduktion ska öka och bl.a. leda till en 20% minskning i användningen av resurser i livsmedelskedjan. Renovering och uppförande av byggnader och infrastruktur ska göras resurseffektivt och ur ett livscykelperspektiv. 70% av icke-farligt bygg- och rivningsavfall bör återvinnas. Den totala effektiviteten i transportsektorn ska förbättras för en optimal användning av resurser såsom råvaror, energi och mark och leda till minskad påverkan på klimatförändringar, samt minskade luftföroreningar, buller, hälsa, olyckor och nedbrytning av ekosystemtjänster.

Färdplanen tar slutligen upp *förbättrad styrning* som har en central roll i genomförandet av färdplanen. Målsättningarna handlar bl.a. om att intressenter på alla nivåer (politiker, finansiärer, investeringar, forskning och innovation) ska mobiliseras så att beslut är sammanhängande och ömsesidigt förstärkande. Ambitiösa och robusta mål för resurseffektivitet och "snabba" indikatorer kommer att vägleda offentliga och privata beslutsfattare i omvandlingen av ekonomin mot en större resurseffektivitet. Genomförandet av EU:s miljölagstiftning ska stärkas och resurseffektivitet bli ett gemensamt mål för det internationella samfundet.

Kommissionen menar att övergången till en resurseffektiv ekonomi kräver att alla offentliga och privata investeringar är miljöanpassade, som t.ex. integration av resurseffektivitet i EU:s flerårig budgetram 2014-2020. Kommissionen anser också att resurseffektivitet från och med 2012 mer allmänt måste integreras i den europeiska terminen.

Strategin ska bl.a. följas upp med hjälp av indikatorer. Kommissionen föreslår resursproduktivitet som huvudindikator för att mäta huvudmålet med strategin, att skapa en starkare ekonomi med minskat tryck på naturresurser. Det ska också finnas kompletterande indikatorer vad gäller nyckelresurser som t.ex. vatten och mark, samt ekosystem, biodiversitet och marina resurser.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet syftar till att främja resurseffektiviteten i Europa. Konkreta åtgärder föreslås men dessa ska bearbetas ytterligare och konkretiseras i kommande policy och lagstiftningsinitiativ innan de kan beslutas av medlemsstaterna. Först då kommer effekter på gällande svenska regler kunna bedömas.

Meddelandet innehåller inget lagförslag och medför därför i sig inga ökade kostnader. I meddelandet presenteras en politik som ska kunna ge ekonomiska fördelar i form av bl.a. minskade kostnader för resursanvändning och utsläpp, ökad konkurrenskraft, minskad skadlig klimat- och miljöpåverkan och förbättrad hälsa. Det är möjligt att förslagen när de genomförs kan komma att medföra ökade kostnader. För varje politikområde och för varje åtgärd som kommer att föreslås, måste konsekvensanalyser utföras. Lämpliga åtgärder och kostnader och vinster behöver analyseras på djupet för varje politikområde.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet. Naturresurser är grundläggande för vår försörjning och en sparsam, effektiv och hållbar användning av naturresurser kan öka produktiviteten, förbättra de ekonomiska förutsättningarna för företagen att bl.a. skapa nya jobb och därmed komma arbetstagarna till del, samtidigt som det minskar klimatpåverkan och skadlig påverkan på miljön. Regeringen välkomnar att meddelandet lyfter fram Europas konkurrensfördelar vad gäller miljöprodukter och tjänster, och att miljöutmaningarna kan användas som ekonomisk hävstång. Regeringen är vidare positiv till den tydliga strukturen med vision, milstolpar och uppföljning genom bl.a. indikatorer. Det krävs dock mer information och konsekvensanalyser innan regeringen kan ta ställning till enskilda åtgärdsförslag. Det är också viktigt för regeringen att subsidiaritetsprincipen respekteras.

Under avsnittet *att omvandla ekonomin* är flera förslag i linje med svenska prioriteringar. Det gäller bl.a. behovet av marknadsbaserade instrument och rätt prissättning, ytterligare åtgärder för innovation och teknikutveckling, utveckling av livscykeldata, förebyggande av farliga ämnen i produkter och behovet av förändrade konsumtionsmönster samt helhetstänkande och samordnade insatser mellan olika politikområden.

Regeringen är också positiv till förslaget att fasa ut miljöskadliga subventioner på ett socialt ansvarsfullt sätt. Medlemsstaterna ska i enlighet med färdplanen planera för sådan utfasning och rapportera om detta i de nationella reformprogrammen.

Regeringen anser det viktigt med fortsatta ansträngningarna att göra den europeiska resurs- och materialanvändningen mer hållbar genom att minska användningen av farliga ämnen, däribland tungmetaller, och främja deras utbyte i produkter och produktionsprocesser, samt undvika recirkulation av farliga ämnen.

Vidare finns det ett behov av att tydliggöra konsumenternas roll för ökad resurseffektivitet samt behovet av stödjande ramverk och en infrastruktur som underlättar hållbara val och beteende.

Beträffande naturkapital välkomnar regeringen att meddelandet understryker vikten av att synliggöra värdet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald. I avsnittet om förbättrad styrning anser regeringen att det är av vikt att medlemsstaterna själva har möjlighet att avgöra huruvida en särskild nationell strategi för resurseffektivitet ska tas fram. Regeringen anser att det är angeläget att resurseffektivitet beaktas i allt arbete. Vidare anser regeringen att förbättrad användning av konsekvensbedömningar såväl inom kommissionen som bland medlemsstaterna skulle kunna ha lyfts fram tydligare som ett verktyg för helhetstänkande och samordnade insatser mellan olika politikområden.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har haft ett första möte i rådsarbetsgruppen där rådslutsatser om färdplanen för resurseffektivitet välkomnades samt diskuterades på ett övergripande plan.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Flaggskeppet om resurseffektivitet samt färdplanen för resurseffektivitet har slagits ihop i Europaparlamentet till ett initiativbetänkande. Ansvarigt utskott är ENVI och rapportör är Gerben-Jan Gerbrandy. Betänkandet beräknas antas i plenum i april 2012.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt eftersom meddelandet inte utgör bindande lagstiftning.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt eftersom meddelandet inte utgör bindande lagstiftning.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet behandlas vid miljörådet med rådsslutsatser den 19 december 2011.

4.2 Fackuttryck/termer

- EU terminen: Den europeiska terminen är en årligen återkommande sexmånadsperiod när medlemsstaternas budget- och strukturpolitik granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.